

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VIII. Devotio, duplexque causa & effectus ipsius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

seu materia propria; quam creatura intellectualis offert Deo, ad finem colendi ipsum.

CAPUT VII.

Exponitur quid sit, quidque importet adoratio.

32 **A**dorationis nomen varias habet significaciones. 1°. venerationem quamcumque alteri exhibitam, in testimonium excellentiæ ipsius. Et sic Abraham Genes. 22. adorasse dicitur filios Heth. Et Judith Holofernem, Judith. 10. civiliter utique, sive propter excellentiam civilem. 2°. venerationem alteri exhibitam propter excellentiam spirituales; quomodò Abdias 3. Reg. 18. Eliam adorasse dicitur. Et Josue Angelum, Josue 5. Et ista adoratio est cultus spiritualis, & licet formaliter non sit religiosus, strictè loquendo, propter id quod dixi n. 30. religiosus tamen dici potest, sive ad religionem pertinens, paulò latius eam accipiendo. Secundùm quam acceptionem adoratio triplex assignatur, dulciæ, hyperdulciæ, latræ. *Dulcia* est veneratio, quæ sanctis Angelis vel hominibus, maximè cum Christo regnantibus, impenditur. *Hyperdulcia*, quæ Virgini Deiparæ, ob singularem ipsius supra ceteros Sanctos & Angelos excellentiam maternitatis Dei, plenitudinisque gratiarum. Unde S. Bonaventura in 3. dist. 9. q. 3. n. 19. *Beatissima* (inquit) *Virgo Maria, pura creatura est; & ideo ad honorem & cultum latræ non ascendit. Sed quoniam excellentissimum nomen habet, ita quòd excellentius pura creatura convenire non potest, ideo non tantùm debetur ei honor dulciæ, sed hyperdulciæ. Hoc autem nomen est, quòd Virgo existens, Dei Mater est: quòd quidem tantæ dignitatis est, quòd non solum viatores, sed etiam comprehensores, non solum homines, verùm etiam Angeli eam reverentur quòdam prerogativa speciali. Ex hoc enim quòd Mater Dei, est prælatà ceteris creaturis, & eam præ ceteris decens est honorare. Hic autem honor consuevit à Magistris hyperdulcia vocari. Latræ sola est adoratio secundùm præcipuam, & nunc apud Theologos famosè usitatam notionem, quæ adoratio definitur, actus quo Deum ut supremum Dominum suum, infinitè perfectum, & infinitè excellentem creatura intellectualis recognoscit, cum protestatione sua ad eum subjectionis, dependentiæque totalis, quoad corpus, & animam, & quæcumque alia bona sua.*

33 Adoratio hoc modo sumpta, tametsi à Theologis dividatur in internam, & externam; externa tamen sine interna, adoratio non est propriè dicta, de qua Salvator ad Samaritanam, *Venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veritate.* Adoratio quippe externa, sine interna, est adoratio mortua, sicut corpus sine animà. Dum ergo Deum exterius verè adoramus, anima est, quæ per externos actus venerationis ac submissionis, Deum velut supremum Do-

minum suum interiùs recognoscit, suamque erga ipsum omnimodam subjectionem ac dependentiam protestatur. Itaque sicut oratio primordialiter quidem est in mente, secundariò autem verbis exprimitur; ita etiam adoratio principaliter quidem in interiori Dei reverentia consistit; secundariò autem in quibusdam corporalibus humilitatis signis. Sic genuflectimus, nostram infirmitatem designantes in comparatione ad Deum, prosternimus autem nos, quasi proficientes, nihil nos esse ex nobis. S. Thomas q. 84. a. 2.

Estque reflexione dignum, in ista adoratione cultuque Dei implicite contineri obligationem fidei, spei, & charitatis; sive credendi Deo, sperandi in Deum, ipsumque super omnia diligendi. Si enim Deum recognoscimus infinitè perfectum: igitur infinitè veracem, infinitè potentem, infinitè fidelem in promissis, infinitè benignum, infinitè bonum, infinitè amabilem. Si infinitè veracem, ipsi ergo credere nos oportet in omnibus quæ dignatur nobis revelare. Si infinitè potentem, infinitè benignum, infinitè fidelem in promissis: in ipso ergo & promissis ipsius spem & fiduciam habere debemus. Si denique infinitè bonum & amabilem: ipsum ergo super omnia cetera bona & amabilia amare & diligere debemus. Et hinc elucet verè à Catechismo Romano dictum esse, quòd peccant in hoc primum præceptum, qui fidem, spem, & charitatem non habent.

CAPUT VIII.

Devotio, duplexque causa, & effectus ipsius.

35 **D**evotio est pius & humilis affectus in Deum; humilis ex conscientia infirmitatis propriæ; pius ex consideratione divinæ clementiæ. Ita definit Author libri de spiritu & anima (inter opera Augustini) cap. 5. A sancto Thoma verò q. 82. a. 1. definitur, *voluntas promptè tradendi se ad ea quæ pertinent ad Dei cultum.* Per consequens non consistit in sensibili gustu & teneritudine cordis, quæ aliquando in oratione sentitur; sed in pio atque humili animi affectu, promptæque voluntate debite peragendi ea quæ pertinent ad Dei cultum & famulatum; prout Scriptura indicat Exodi 35. *Multiitudo filiorum Israel obtulit mente promptissimà atque devotà primitias Domino.* Quæ pia animi affectio & promptitudo plerùmque in profundo cordis latitat, absque ullo sensibili gustu, imò etiam cum maximo tædio, uti fuit in Christo, dum *capiti parere & raderi*, dum etiam derelictus fuit in cruce: eo tamen non obstante, devotio ipsius tunc maxima fuit: quia voluntas promptissima paratissimaque ad implendam voluntatem Patris, non obstante illà derelictione ac tædio.

Devotionis causa est duplex, una nobis extrinseca & principalis, scilicet Deus: altera intrinseca consideratio, scilicet tum divinæ cle-

mentia aliarumque perfectionum Dei; tum nostra indigentia & infirmitas, juxta priorum considerationem definita devotionis. Ex priori namque consideratione excitatur dilectio; ex posteriori, nostri ante Deum humilitas, sicut & exclusio superbiae ac praesumptionis, quae praecipuum est supernarum immisionum obitaculum. Utriusque necessitatem S. Thomas inculcat a. 3. sicut & Cajetanus ibidem dicens, quod *nec religiosi, nec religiosa, nec spiritualis nomine vocari potest, qui saltem semel in die ad ejusmodi se non transfert. Quomodo namque effectus absque causa, finis absque medio, insula & portus absque navigatione haberi nequit; sic nec religio absque frequentibus actibus suarum causarum, mediorum, ac vehicularum, nec devotio absque frequenti meditatione praedictorum.* Piae quippe devotionis affectiones in voluntate non excitantur absque piis considerationibus in intellectu: utpote qui faciem praefere debeat voluntati.

Pro effectibus devotionis videri potest S. Doctor a. 4. ubi duos assignat, spirituales utique laetitiam, ex divinae bonitatis consideratione conceptam; & quamdam secundum Deum tristitiam, ex infirmitatis nostrae, exilique à caelesti patria meditatione procedentem.

CAPUT IX.

Orationis definitio.

- 37 **O**Ratio quandoque latius, quandoque strictius accipitur. Latius, pro quocumque pio in Deum affectu, sive quacumque pia in Deum mentis elevatione, per laudem, gratiarum actionem, confessionem, &c. quo sensu semper orare dicitur, qui se, suaeque opera omnia pio mentis affectu, semper in Deum dirigit. Strictius accepta definitur à sancto Joanne Damasceno l. 3. de fid. c. 24. *petitio decentium à Deo.* A S. Basilio, homil. in Martyrem Julitam: *boni cuiuspiam petitio, quae ad Deum à piis effunditur.* Ab Augustino, seu alio Authore sermonis 73. in Append. sermon. Augustini: *ascensio anima de terrestribus ad caelestia, inquisitio supernorum, invisibilium desiderium, conjunctio Spiritui sancto.* Enarratione verò in Psal. 37. ab ipso Augustino definitur, *cordis desiderium, & gemitus ad Deum directus.* De quo ibi Psalmista: *Domine ante te omne desiderium meum, & gemitus meus à te non est absconditus, desiderium utique rerum salutarium, sive ad salutem aeternam conducentium.* Unde sine dubio actus est religionis: quia per orationem homo Deo reverentiam adhibet, in quantum scilicet ei se subjicit, & proficitur orando, se eo indigere, sicut Authore suorum bonorum. S. Thomas q. 83. a. 3. in corp.
- 38 Duplex est oratio, interior scilicet, sive mentalis, & exterior, sive vocalis. De mentali scriptum est Psal. 18. *Meditatio cordis mei in conspectu tuo semper.* Psal. 26. *Tibi dixit cor meum, exquisivi te facies mea.* Et Psal. 38. *In meditatione mea exar-*

desceat ignis. Consistitque non in suspensione omnis actus, neque in sola receptione, aut statu passivo, ut volunt Quietista, nec in sola speculatione, solove amore; sed in actibus intellectus & voluntatis, ad Dei cultum honoremque relatis, divinarum scilicet rerum, nihilique nostri atque indigentiae consideratione, Dei amore, supernarum rerum desiderio, aliisque piis affectibus.

Supremus internae orationis gradus, contemplatio est, quae anima, supra terrena phantasmata elevata, absque vario multiplicium cogitationum discursu, simplici intuitu Deum & divina sibi proponens, in iisque mentis aciem defigens, casto ardentique amore Deum complectitur, in ipsoque unice delectatur. Unde à S. Augustino l. 12. contra Faust. c. 42. definitur, *sancta quadam ebrietas alienata mentis ab infra labentibus temporalibus, aeternam lucem sapientiae conueniens.*

Ad hunc gradum uno saltu ordinariè non pervenitur, sed sensim per varias divinarum illustrationum preparationes; nec ad eum pervenitur per solam vulgarem mandatorum divinarum observantiam, sed per varias animae purgationes, labores, penitencias, mortificationes, insigniumque virtutum exercitationes. Neque enim ad gradum illum pervenire solent nisi purgatae animae; quae posteaquam diuturnis penitenciae ac mortificationis exercitiis, naturae corruptae perturbationes & cupiditates subegerunt, propriamque voluntatem exuerunt, tandem fide, humilitate, charitate, & infirmitatis suae agnitione penetrata, & Spiritus sancti calore succenta, gustare incipiunt, & videre, quoniam suavis est Dominus. Dum enim in ejus amore coram se vilescunt, ad eumque intrare volunt, nec valent, eo denique supra se lucente, attendunt in se, inveniuntque se, suamque aegritudinem illius munditiae contemperi non posse. *Flere dulce habent* (inquit Augustinus l. 4. Trinit. c. 1.) *eumque deprecari, ut etiam atque etiam miseretur, donec exuant totam miseriam, & precari cum fiducia, jam accepto gratuito pignore salutis, per unicum Salvatorem hominis & illuminatorem. Animam ita agentem & dolentem scientia non inflat, quia charitas adificat. Praeposuit enim scientiam scientia, praeposuit scire infirmitatem suam, magis quam scire mundi mentia, fundamenta terrarum, & fastigia calorum. Et hanc apponendo scientiam, apposuit dolorem, dolorem peregrinationis suae, ex desiderio patriae suae, & Conditoris ejus beati Dei sui.*

Nec tales animae propterea cessant, vel cessare debent ab actibus christianarum virtutum; imò eas majori satagunt exercere studio ac fervore. Nam, ut idem Augustinus ait l. 22. contra Faust. c. 4. *cum eò perventum fuerit, simul habebitur in hoc saeculo, non solum speciosa intelligentia, sed etiam laboriosa justitia. Quamlibet enim acutè sinceriterque cernatur à mortalibus incommutabile bonum, adhuc corpus, quod corrumpitur, aggravat animam, & deprimit*